

Warszawa, dnia 18 września 2007 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-564695-I/07/BB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0 22 827 64 53

Adw. Stanisław Rymar
Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej
ul. Świętojerska 16
00 - 202 WARSZAWA

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi od aplikantów adwokackich: zwracają oni uwagę na ograniczenia konstytucyjnej wolności pracy wynikające z uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej nr 22/2005 z dnia 3 września 2005 r.: *Regulamin aplikacji adwokackiej*. W myśl § 14 tej uchwały, podjęcie innego zajęcia przez aplikanta – poza zajęciami wynikającymi z odbywania aplikacji pod kierunkiem patrona w okresie aplikacji – wymaga zgody patrona i dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej, po zasięgnięciu opinii kierownika szkolenia aplikantów adwokackich.

Skarżący podkreślają także, że powszechną jest praktyka, iż organy adwokatury odmawiają aplikantom zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia.

Powyższa regulacja budzi określone wątpliwości przede wszystkim z tego względu, iż stanowi ona w istocie ograniczenie wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy, gwarantowanej przez art. 65 ust. 1 Konstytucji RP. Oczywiście, wolność ta nie jest absolutna i może podlegać ograniczeniom. Jednak powołany 65 ust. 1 *in fine* stanowi, że wyjątki od tej zasady określać może tylko ustawa

– co koresponduje z generalnym wymogiem, iż ograniczenia praw i wolności mogą być przewidziane wyłącznie przez ustawę (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

Tymczasem ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. nr 123, poz.1058 ze zmian.), ani też żaden inny akt normatywny tej rangi, nie ustanawia takiej formy ograniczeń wolności pracy w stosunku do aplikantów adwokackich. Żadnej wzmianki w tym zakresie nie zawiera w szczególności art. 58 pkt 12 ppkt b ustawy Prawo o adwokaturze, który stanowi podstawę uchwalania regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej przez Naczelną Radę Adwokacką.

Ponadto nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż tego typu rozwiązania utrudniają wielu aplikantom opłacenie nauki oraz ponoszenie kosztów utrzymania. Opłata za aplikację wynosi aktualnie, na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 2005 r. (Dz. U. nr 244, poz. 2068), czterokrotność płacy minimalnej.

Ustawa o adwokaturze nie zobowiązuje patrona do nawiązania stosunku pracy z aplikantem: art. 76 a ust. 1 ustawy stanowi jedynie, iż patron może zatrudnić aplikanta na podstawie stosunku pracy. Sytuacja ta, w połączeniu z uzależnieniem podejmowania przez aplikantów dodatkowej pracy od zgody patrona i okręgowej rady adwokackiej, nierzadko uniemożliwia tym osobom uiszczenie opłat oraz utrudnia egzystencję im oraz ich rodzinom.

Oczywistym jest, że regulamin aplikacji adwokackiej powinien przede wszystkim zapewniać właściwe przygotowanie do zawodu, co determinuje kształt poszczególnych jego regulacji. Niemniej jednak – w mojej opinii – konieczne jest uwzględnienie w jego projektowaniu zarówno wymogów wynikających z art. 65 ust. 1 oraz 31 ust. 3 Konstytucji, jak i realiów życiowych oraz finansowych młodych członków adwokatury.

W związku z powyższym, występując na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., nr 14, poz. 147 ze zmian.), będę zobowiązany za poinformowanie mnie o stanowisku Naczelnej Rady Adwokackiej w zakresie przedstawionego problemu.

Łukasz Jędrzejewski
Przewodniczący Naczelnej Rady Adwokackiej